

Folkhälsoministern om beredskapen

Rimligt med heltäckande vaccination trots miljardkostnader

Det är rimligt att lägga 2–3 miljarder kronor på vaccination av hela befolkningen vid en pandemi, med tanke på att hela sjukvårdskostnaden ligger på 160 miljarder, säger folkhälsominister Morgan Johansson. I mars ska han diskutera en samlad vaccinupphandling med landstingen.

II Morgan Johanssons målsättning är att samtliga svenskar ska erbjudas vaccination i händelse av en influensapandemi. Om kostnaden skulle motsvara den för vanligt influensavaccin handlar det vid en heltäckande vaccination om cirka en miljard kronor. Vid en pandemi torde dock efterfrågan blir så stor att kostnaden kan förväntas stiga till två, kanske tre miljarder kronor, tror Morgan Johansson.

Han är dock osäker på hur man nationellt bör gå till väga för att säkerställa en heltäckande vaccintillgång.

– Ett alternativ är att följa Norges ex-

empel och träffa avtal med vaccintillverkare i förväg om leverans då ett vaccin finns framtaget. Men vid en krissituation vet ingen vad ett sådant avtal är värt; drabbas det landet som producerar vaccin mycket hårt av en pandemi kan det bli politiskt omöjligt för landets ledning att tillåta export av vaccin när egna invånare dör. Det är en realitet man måste ha med i beräkningen, säger Morgan Johansson.

– Det andra spåret är att återuppta en egen vaccinproduktion. Men det skulle förmodligen ta flera år och kanske inte ens är görligt.

Frågan måste prövas politiskt

För att diskutera formen för en nationell upphandling, och om landstingen ställer sig bakom en sådan, ska Morgan Johansson i mars träffa representanter för samtliga sjukvårdshuvudmän. Det är dessa som måste betala för vaccinet, även om Socialstyrelsen får samordningsansvar.

– Vad jag förstår har inget landsting

Ett problem med att träffa avtal med vaccintillverkare i förväg är att det land som producerar vaccin kan drabbas så hårt av en pandemi att det blir politiskt omöjligt att exportera vaccin, menar Morgan Johansson.

FOTO: PAWEL FLATO

varit uttryckligen emot en heltäckande vaccination i händelse av en pandemi. Men frågan måste prövas politiskt i varje landsting, säger Morgan Johansson, som även ska ta upp beredskapen för att snabbt öka antalet sängplatser på sjukhus.

– Det handlar om mellan 4 000 och 8 000 extra sängplatser i landet. Men beredskapen verkar vara god, inte minst om man ser till hur landstingen lyckades få fram extra sängplatser efter katastrofen i Sydostasien, säger Morgan Johansson.

Peter Örn

Socialstyrelsen kritiserar landstingsledning

Västmanlands läns landsting får i ett tillsynsbeslut den 11 februari kritik av Socialstyrelsen för att inte ha tagit tillräcklig hänsyn till patientsäkerheten vid förändringar som påverkat tillgängligheten i länet.

II Vi vill att man när man inför organisationsförändringar gör en riskbedömning av vad de innebär från patientsäkerhets-synpunkt, säger tillsynsläkare Hans Rudstam vid Socialstyrelsen i Örebro.

Bakom Socialstyrelsens tillsyn låg ett stort antal anmälningar och propåer från patienter och personal i Västmanland.

Flera faktorer bidrog till försämrade tillgänglighet och patientsäkerhet i länet det senaste året.

Upphandlingen av stora delar av primärvården spädde på läkarbristen och en stor grupp patienter förlorade sin fasta läkarkontakt (se Läkartidningen 12, 17 och 19/2004). Socialstyrelsen ifrågasätter inte att primärvården skulle upphandlas, men däremot själva genomförandet. Att hela den privata primärvården upphandlades samtidigt och att tidspress uppstod för den nya entreprenören Carema Primärvård AB blev negativt för pa-

tienterna. Samtidigt räckte sjukvårdsupplysningens kapacitet inte till. Remisstväng infördes vid akuten i Västerås. Och sjukhusen i Sala och Fagersta hade blivit närsjukhus.

– Det är en planerings- och genomförandesak, säger Hans Rudstam.

Senast sista april vill Socialstyrelsen ha fullständig redovisning av läkarbemanningen i primärvården i Västmanland och av hur sjukvårdsupplysningen fungerar.

Socialstyrelsen kräver också att landstinget ser till att behandlingsansvaret för patienter som skickas i ambulans mellan närsjukhusen och Centrallasaretet klagörs. Två Lex Maria-fall där patienter avlidit efter transport har aktualiserat frågan.

Biträdande landstingsdirektör Lena Burström kommenterar kritiken:

– Vi förstärkte sjukvårdsupplysningen och lade till en extra ambulans. Vi gjorde en mängd riskbedömningar inför upphandlingen, men sedan hade vi otur med att upphandlingen blev överklagad så tiden för den nya entreprenörens övertagande blev kort. Men vi har tagit hänsyn till Lagen om offentlig upphandling och Hälso- och sjukvårdslagen.

Inom den landstingsdrivna primärvården är idag en femtedel av tjänsterna vakanta. Tjugo läkare saknas, vilket är sex, sju fler än före upphandlingen. Men inom den upphandlade primärvården är vakanserna med något undantag fyllda, enligt Lena Burström.

Elisabet Ohlin

BMJ bryter manlig tradition

II Fiona Godlee, nu chef för BMJ Knowledge som ingår i BMJ Publishing Group, blir ny chefredaktör för medicintidskriften *British Medical Journal* i mitten av mars. Hon blir första kvinnan på posten och efterträder Richard Smith som slutade i somras.

Fiona Godlee har allmänläkarbakgrund och har verkat inom BMJ sedan 1990, bland annat som ansvarig för utvecklingen av *Clinical Evidence*. Hon har bland annat tidigare varit ordförande i World Association of Medical Editors och är nu ordförande i Committee on Publication Ethics. •